

Міністерство освіти і науки України
Державний університет інфраструктури та технологій
Київський інститут залізничного транспорту
Факультет управління залізничним транспортом
Кафедра філософії та історії науки і техніки

Затверджую

Завідувач кафедри ФІНТ
Віра ГАМАЛІЯ _____
Протокол № 10 від «14» червня 2023 р.

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ – СИЛАБУС
«Етичні студії»

Викладач	Кандидат філософських наук, доцент СПИС Ольга Анатоліївна
E-mail	olgaspys@gmail.com
Офіційна назва освітньої програми	Історія науки і техніки
Рівень вищої освіти	третій
Галузь знань	03 – Гуманітарні науки
Спеціальність	032 Історія та археологія
Обсяг дисципліни в кредитах ECTS	4
Статус дисципліни (обов'язкова, вибіркова)	Цикл дисциплін загальної підготовки, вибіркова
Мета вивчення дисципліни	Метою вивчення дисципліни є особистісний розвиток студентів, формування в них життєвої, соціальної, громадянської компетентностей з питань шлюбу, сім'ї та батьківства; підвищення цінності поваги, любові як базових почуттів, що сприяє розбудові гармонійних сімейних стосунків як запоруки здорового суспільства
Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати комплексні проблеми в області історії та археології, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань, оволодіння методологією наукової та науково-педагогічної діяльності, проведення самостійного наукового дослідження,

	результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.
Загальні компетентності	ЗК02. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. ЗК04. Здатність генерувати нові ідеї (креативність). ЗК 8. Здатність самостійно виконувати наукові дослідження з урахуванням академічної доброчесності.

ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ЗА ТЕМАМИ

Змістовий модуль 1

Моральні пошуки і самовизначення людини

Тема 1. Етика як наука про мораль і ціннісне формування особистості

Етика як наука про мораль. Сутність і особливості моралі. Найвищі моральні цінності людини. Сім'я та шлюб як моральні цінності. Законодавство України про шлюб і сім'ю. Ієрархія цінностей. Вплив середовища на формування ієрархії цінностей.

Література: 5, 6, 10, 14.

Ключові слова: етика, мораль, моральні цінності, сім'я та шлюб, ієрархія цінностей.

Тема 2. Роль ідентичності людини в сучасних умовах

Ідентичність людини. Види ідентичності. Вплив сім'ї на формування ідентичності та – ідентичності на сімейні стосунки. Вплив глобалізаційних процесів та постмодерного світу на сімейні стосунки.

Література: 5, 15, 21, 3 – електр. ресурс.

Ключові слова: ідентичність, осмислення себе, сімейні стосунки, виховання, глобалізаційні процеси.

Тема 3. Прийняття рішення в житті людини: світоглядні аспекти

Роль духовно-моральної основи у прийнятті людиною важливих рішень. Основні критерії правильного вибору цінностей. Довіра, чесність, відповідальність, вірність як важливі етичні категорії у виборі супутника життя. Чинники визнання людини: духовний, емоційний, фізичний, матеріальний. Характеристики визнання. Осмислення власних переваг і недоліків.

Література: 2, 5, 15, 21, 3 – електр. ресурс.

Ключові слова: прийняття рішень, чинники визнання, вибір супутника життя, осмислення переваг і недоліків.

Тема 4. Етико-психологічна готовність до вступу в шлюб

Зрілість людини. Види зрілості людини: фізична, статева, психологічна, юридична, економічна, духовна та їхні ознаки (критерії/показники). Етико-психологічна готовність до вступу в шлюб. Ознаки любові та закоханості, справжніх почуттів і пристрасті. Романтичні стосунки та пізнання одне одного перед створенням сім'ї. Важливість культури статевих стосунків. Тривалість періоду пізнання.

Література: 2, 3, 15, 3 – електр. ресурс.

Ключові слова: зрілість, етико-психологічна готовність, почуття і пристрасть, процес пізнання, культура статевого стосунку.

Тема 5. Шлюб, сім'я, родина: норми, правила, цінності, традиції.

Місце сім'ї та шлюбу у системі цінностей молодих людей та старших поколінь. Співвідношення понять «шлюб», «сім'я», «родина». Інститут шлюбу. Види шлюбу. Умови укладання шлюбу. Шлюбний договір. Подружня адаптація та розподіл ролей у сім'ї. Сімейні норми та правила, сімейні цінності, традиції та ритуали. Життєвий цикл сім'ї. Функції сім'ї та специфіка їх реалізації в сучасних умовах. Нетрадиційні форми шлюбно-сімейних стосунків.

Література: 2, 3, 15, 21, 3 – електр. ресурс.

Ключові слова: шлюб, сім'я, родина, інститут шлюбу, функції сім'ї, шлюбний договір, цикл сім'ї, сімейні норми і цінності.

Тема 6. Етика подружніх стосунків: роль чоловіка та дружини.

Питання ієрархії в сім'ї у часи домодерну і у добу постмодерну. Роль чоловіка як «царя», «священника» і забезпечувача. Роль жінки в історичній ретроспективі. Дружина як помічниця чоловіка і берегиня «домашнього вогнища»? Поняття маскулинності і фемінності через призму подружніх стосунків на сучасному етапі.

Література: 2, 3, 15, 3 – електр. ресурс.

Ключові слова: ієрархія в сім'ї, ролі в сім'ї, маскулинність, фемінність, подружні стосунки.

Тема 7. Етико-психологічні чинники успішності та задоволеності шлюбно-сімейним життям

Феномен любові та її типи. Ознаки любові у сім'ї: вірність, взаємність, діяльність, тривалість, прощення. Характеристика та види любові. Мови любові. Значення емоційних стосунків у сім'ї. Емоційна підтримка в сім'ї. Способи розвитку емоційних стосунків.

Література: 2, 3, 15, 21, 3 – електр. ресурс.

Ключові слова: феномен любові, види любові, мови любові, емоційні стосунки.

Тема 8. Мистецтво спілкування: вирішення конфліктів

Причини виникнення конфліктів. Ревнощі, егоцентризм, маніпуляція, небажання бути відповідальним. Уникнення та вирішення конфліктів. Кризові періоди у шлюбі. Подружній діалог, розвиток культури почуттів у процесі міжособистісного спілкування в сім'ї.

Література: 2, 3, 15, 3, 5 – електр. ресурс.

Ключові слова: конфлікт, кризові періоди, подружній діалог, культура почуттів.

Тема 9. Феномен прощення

Морально-філософський зміст прощення. Форми прощення. Аспекти прощення. Фізичні, психологічні та духовні наслідки непростення. Шляхи подолання конфліктних ситуацій. Способи відновлення довіри в сімейних стосунках. Прощення як дієвий метод отримання звільнення.

Література: 2, 3, 5, 15, 3, 5 – електр. ресурс.

Ключові слова: феномен прощення, аспекти прощення, наслідки непростення, довіра, звільнення.

Змістовий модуль 2

Формування культури відповідального батьківства

Тема 10. Біоетика як наука про моральні дилеми людства

Поняття біоетичних проблем. Людська статевість. Процес зародження життя. Розвиток дитини в лоні матері. Аспекти контрацепції. Аборт та постабортний синдром.

Література: 2, 3, 15, 3 – електр. ресурс.

Ключові слова: біоетика, біоетичні проблеми, людська статевість, зародження життя, контрацепція, аборт.

Тема 11. Сучасні виклики Інституту батьківства

Проблемні сім'ї. Феномени батьківства та материнства. Криза батьківства. Відповідальне та безвідповідальне батьківство. Наслідки відсутності взаємодії дітей з батьками. Перешкоди та необхідні передумови на шляху до успішного батьківства. Ефективне батьківство. Досвід позитивного батьківства як найкраща спадщина від батьків.

Література: 2, 3, 15, 3 – електр. ресурс.

Ключові слова: проблемні сім'ї, криза батьківства, відповідальне батьківство, безвідповідальне батьківство, успішне батьківство, причини неуспішного батьківства.

Тема 12. Етика міжродинних стосунків

Ставлення батьків до одружених дітей. Ранні розлучення, їх причини. Ставлення подружжя до батьків. Психологічний мікроклімат у родині. Моделі поведінки членів молодого сім'ї та їхніх батьків. Роль бабусі та дідуся в соціалізації дитини.

Література: 2, 3, 15, 3, 5 – електр. ресурс.

Ключові слова: молоді сім'ї, мікроклімат у родині, ставлення подружжя до батьків, ставлення батьків до молодого подружжя, роль бабусі та дідуся.

Тема 13. Особливості етико-психологічного спілкування з дітьми в сучасній сім'ї

Важливість знань внутрішнього світу дитини як одна із заповунок її успішного виховання. Оточення дитини. Інтереси. Створення безпечного і турботливого середовища. Емоційна витримка. Активне слухання. Невербальне спілкування.

Література: 2, 3, 15, 3 – електр. ресурс.

Ключові слова: внутрішній світ дитини, виховання, оточення дитини, емоційна витримка, активне слухання.

Тема 14. Типи виховання

Потурання, запусценість, авторитаризм, авторитет. Дисципліна у сім'ї. Заборони для дитини. Підтримка дитини. Важливість формування позитивного іміджу батька в суспільстві. Постійність та присутність. Сімейні традиції. Розклад життєвих справ. Дотримання слова. Постійність у моралі. Час із дітьми. Типові помилки батьків у вихованні дітей.

Література: 2, 3, 15, 3, 5 – електр. ресурс.

Ключові слова: сімейна дисципліна, імідж батька, сімейні традиції, постійність, помилки батьків.

Тема 15. Загрози інституції сім'ї у сучасному українському суспільстві

Офіційний і цивільний шлюби. Домашнє насильство як соціальна проблема. Види і форми насилля. Державна політика щодо попередження насильства в сім'ї. Фізичні та психологічні залежності та прогнози зростання домашнього насильства після війни. Збереження інституту сім'ї в умовах викликів глобалізаційного світу.

Література 2, 3, 15, 17, 20, 3 – електр. ресурс.

Ключові слова: офіційний шлюб, цивільний шлюб, інститут сім'ї, домашнє насилля, глобалізаційний світ.

РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Програмні результати досліджень	ПРН 5. Інтегрувати існуючі методики та методи проведення досліджень та адаптувати їх для розв'язання наукових завдань при проведенні досліджень. ПРН 6. Спланувати та реалізувати на практиці оригінальне самостійне наукове дослідження, яке має наукову новизну, теоретичну і практичну цінність та сприяє розв'язанню значущих соціальних, наукових та інших проблем.
---------------------------------	---

ОЦІНЮВАННЯ

Форми поточного та підсумкового контролю	Поточний контроль – 85 балів Підсумковий контроль – (залік) - 15 балів		
ШКАЛИ ОЦІНЮВАННЯ: НАЦІОНАЛЬНА ТА ECTS			
100-бальна шкала	Національна шкала	Оцінка за шкалою ECTS	
		Шкала ECTS	Критерії оцінювання
90-100	Відмінно («зараховано»)	A	«Відмінно» - теоретичний зміст курсу освоєний цілком, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання виконанні в повному обсязі, відмінна робота без помилок або з однією незначною помилкою.
80-89	Добре («зараховано»)	B	«Дуже добре» - теоретичний зміст курсу освоєний цілком, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання виконанні, якість виконання більшості з них оцінено числом балів, близьким до максимального, робота з двома – трьома незначними помилками.
75-79		C	«Добре» - теоретичний зміст курсу освоєний цілком, практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання виконанні, якість виконання жодного з них не оцінено мінімальним числом балів, деякі види завдань виконані з помилками, робота з декількома незначними помилками, або з однією – двома значними помилками.
65-74	Задовільно («зараховано»)	D	«Задовільно» - теоретичний зміст курсу освоєний не повністю, але прогалини не носять істотного характеру, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані,

			більшість передбачених програмою навчання навчальних завдань виконано, деякі з виконаних завдань, містять помилки, робота з трьома значними помилками.
60-64		Е	«Достатньо» - теоретичний зміст курсу освоєний частково, деякі практичні навички роботи не сформовані, частина передбачених програмою навчання навчальних завдань не виконані, або якість виконання деяких з них оцінено числом балів, близьким до мінімального, робота, що задовольняє мінімум критеріїв оцінки.
21-59	Незадовільно («не зараховано»)	FX	«Умовно незадовільно» теоретичний зміст курсу освоєний частково, необхідні практичні навички роботи не сформовані, більшість передбачених програм навчання, навчальних завдань не виконано, або якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до мінімального; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (з можливістю повторного складання), робота що потребує доробки
1-20		F	«Безумовно незадовільно» теоретичний зміст курсу не освоєно, необхідні практичні навички роботи не сформовані, всі виконані навчальні завдання містять грубі помилки, додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не приведе до значимого підвищення якості виконання навчальних завдань, робота, що потребує повної переробки

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. Бех. І. Д. Особистість на шляху до духовних цінностей: монографія / І. Д. Бех. – Київ – Чернівці: Букрек, 2018. – С. 75.
2. Буковинський А. Й. Навчально-методичний посібник для фахівців, які впроваджують програми підготовки до подружнього життя / А. Й. Буковинський, Ф. В. Фомін – К.: Україна, 2013.
3. Буковинський А.Й. Основи сім'ї. – К.: Україна, 2019.
4. Гусейнов А.А. Етика. URL: https://stud.com.ua/4607/etika_ta_estetika/etika
5. Закон України «Про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю».
6. Постанова Кабінету Міністрів України від 15.05.2013 № 341 «Про затвердження державної цільової соціальної програми підтримки сім'ї до 2016 року».
7. Постанова Верховної Ради України від 17.09.1999 № 1063-XIV «Про Концепцію державної сімейної політики».
8. Програма навчального модуля «Основи сім'ї. 10–11 кл.». Для підвищення кваліфікації педагогічних працівників. URL: <https://drive.google.com/file/d/1nOGfCSVyUg4eQX-HJi7THKIPXowDW7gs/view>
9. Програма «Нова українська школа» у поступі до цінностей / І. Д. Бех – кер. авт. кол. – К., 2018. – 36 с.
10. Про п'яту заповідь Закону Божого. URL: https://www.truechristianity.info/ua/books/zakon_bozhyi/zakon_bozhyi_084.php
11. Сімейна політика України – цілі та завдання: матер. парлам. слухань у Верховній Раді України 17 червня 2015 р. / Верховна Рада України, Комітет з питань сім'ї, молодіжної політики, спорту та туризму. – К.: Парлам. вид-во, 2015. – 208 с.

12. Сімейні цінності: навчально-методичний посібник до навчальної програми «Сімейні цінності» (35 годин) [для педагогічних працівників] / В. І. Пріт, З. В. Охрименко, Л. В. Корецька / Видання третє, доповнене з додатком. – Івано-Франківськ: НАІР, 2016. – 284 с.
13. Слис О.А. Досвід протестантських церков у подоланні родинних криз // Міжнародна науково-практична конференція «Релігійна свобода: актуалізація сімейних цінностей» // Релігійна свобода: науковий релігієзнавчий журнал. – 2019. – № 21. – С. 50-60.
14. Українська родина. Навчальна програма спецкурсу для студентів усіх спеціальностей та форм навчання URL: <http://vzvo.gov.ua>.
25. Фомін Ф. Сім'я у нестабільній сучасній реальності / Ф. Фомін // Людина в модифікаціях інформаційного світу: синергетичний аспект: Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, 23 жовтня 2012 року, м. Київ. – К.: Інститут обдарованої дитини, 2012. – С. 285–292.
16. Фомін Ф. Феномен любові як екзистенціальна та моральна основа сім'ї / Ф. В. Фомін // Гілея (науковий вісник): [зб. наук. праць] / [гол. ред. В. М. Вашкевич]. – К.: ВІР УАН, 2012. – Випуск 67 (№ 12). – С. 316-321.

Електронні ресурси

1. <https://www.youtube.com/watch?v=igMP-gETEAE> – ютубканал «Основи сім'ї»
2. <https://ua.depositphotos.com/vector-images/щаслива-сімя.html> - «Щаслива родина»
3. <https://www.youtube.com/c/ОсновиСімі> – канал «Основи сім'ї»
4. <https://www.youtube.com/playlist?list=PLgQ67GJVZ7GUpDL9f6v5oeNpaturMvt8q> – Світ навколо нас
5. <https://www.youtube.com/playlist?list=PLgQ67GJVZ7GWd9aIMbGf1z7TV4TXa8aI5> – Біблійні подружжя
6. <https://osnovy.online> – Програма-курс – «Основи сім'ї». Програма